

Σπίτι μου, σπιτάκι μου, κάτσε να σου μετρήσω το οικολογικό σου αποτύπωμα!

Της Ελένης Σβορώνου

Δημοσιεύτηκε στην παιδική εφημερίδα *Ερευνητές*, ένθετο στην *Καθημερινή*, 12/11/2011

Υπέροχο αγαθό το σπίτι. Όχι μόνο γιατί σε προστατεύει από το κρύο, τη ζέστη και τη βροχή, και σου εξασφαλίζει τις απαραίτητες συνθήκες υγιεινής, αλλά και επειδή στεγάζει τον ιδιωτικό βίο και την οικογενειακή ζωή. Μπαίνοντας στο σπίτι, κλείνεις πίσω σου τον έξω κόσμο. Πετάς τα παπούτσια σου, βάζεις άνετα ρούχα και ουφ, είσαι στο κάστρο σου. Ο κόσμος που απαιτεί διαρκώς τόσα από σένα είναι καλά κλεισμένος έξω. Στη γωνίτσα σου, στο δωμάτιο, θα ονειροπολήσεις όση ώρα θέλεις ενώ στους άλλους χώρους του σπιτιού σε περιμένουν ειρηνικές ή λιγότερο ειρηνικές (στο πρόγραμμα είναι κι αυτές) συναντήσεις με τους δικούς σου. Καθόλου άσχημα.

Άσε πια εκείνα τα σπίτια των παππούδων και των γιαγιάδων ή των θειάδων, στην εξοχή, τι όμορφα που είναι. Αν είχες την τύχη να φιλοξενηθείς σε ένα τέτοιο σπίτι, για τις διακοπές, θα θυμάσαι τη γοητεία τους. Σκάλες, σοφίτες, υπόγεια, αυλές, παλιά βιβλία, μπαουλάκια, παλιές φωτογραφίες, σπίτια που αναστατώνουν τις αισθήσεις και τη φαντασία σου.

Γι αυτό οι Αγγλοσάξονες έχουν δυο λέξεις για το σπίτι: house, για το κτίριο, και home, για την ιδιωτική ζωή και την αίσθηση καταφυγίου που προσφέρει το σπίτι. Home είναι άλλωστε και η πατρίδα. Όσο κι αν απλώσεις στον κόσμο τα κλαδιά σου, οι ρίζες σου ριζώνουν σε ένα "home", σπίτι και πατρίδα.

Το σπίτι όμως έχει και γίνει σύμβολο της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης του ατόμου. Βλέπουμε στα σήριαλ κάτι σπιταρόνες και τις ζηλεύουμε. Θέλουμε να χτίσουμε κι εμείς μεγαθήρια με πισίνες και μάρμαρα ακόμη κι αν δεν ταιριάζει στο περιβάλλον. Δε νοιαζόμαστε για το πόσο σπάταλο μπορεί είναι το σπίτι των ονείρων μας. Σπάταλο σε έδαφος (χρειάζεσαι έδαφος για να χτίσεις), ενέργεια, νερό και στην παραγωγή σκουπιδιών. Δε νοιαζόμαστε καν να σκεφτούμε αν είναι «υγιεινό» το σπίτι μας, αφού κάποια υλικά (όπως τα χρώματα που χρησιμοποιούμε στους τοίχους) είναι τοξικά. Όσο για το αν ταιριάζει το σπίτι στο περιβάλλον, αν «πληγώνει» το περιβάλλον, ε, αρκεί να ρίξεις μια ματιά στην ύπαιθρο... Κάτι μεγαθήρια στην κορφή μιας πλαγιάς, κάτι βίλες που λες και ήρθαν από το Ντάλας φυτεμένες σε ένα ελληνικό χωριό και άλλα νόστιμα. Αρκεί να δεις έναν παραδοσιακό οικισμό για να καταλάβεις τι θα πει αρμονικό δέσιμο περιβάλλοντος και σπιτιού.

Το κόστος που έχει ένα σπίτι για τον περιβάλλον και τον πλανήτη μας λέγεται «οικολογικό αποτύπωμα». Με λίγα λόγια το οικολογικό αποτύπωμα μετράει πόσο νερό ξοδεύεται στο σπίτι, πόσο διοξείδιο του άνθρακα ελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα από την κατανάλωση ενέργειας (αποτύπωμα άνθρακα) και πόσα σκουπίδια παράγονται. Υπάρχουν βέβαια κι άλλα πράγματα που μετράνε σε ένα φιλικό προς το περιβάλλον σπίτι, όπως αυτά που αναφέραμε: τα υλικά, η

ενσωμάτωση στο περιβάλλον κλπ. Αλλά το οικολογικό αποτύπωμα μπορεί να ποσοτικοποιηθεί νερό, διοξείδιο του άνθρακα και σκουπίδια.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα σπιτιών ζώων και ανθρώπων. Ποιο πιστεύεις ότι έχει το υψηλότερο οικολογικό αποτύπωμα;

κυψέλη

ιγκλού

Σαρακατσάνικη καλύβα

Ινδιάνικη σκηνή

δεντρόσπιτο

σπίτι από χαρτί του αρχιτέκτονα Shigeru Ban

Παραδοσιακό ελληνικό σπίτι στη Β. Ελλάδα με «λιακωτό», εξώστη που λούζεται από ήλιο και ζεσταίνει το σπίτι τον χειμώνα.

Παραδοσιακό ελληνικό σπίτι στο Αιγαίο με «κρεβατίνα», αμπέλι στο κατώφλι για σκία και δροσιά.

Βίλα στα Μεσόγεια

Πολυκατοικίες

Οι δυο τελευταίες περιπτώσεις φαίνεται να έχουν υψηλότερο οικολογικό αποτύπωμα. Μπορεί βέβαια μια βίλα και μια πολυκατοικία να ελαχιστοποιήσουν το οικολογικό τους αποτύπωμα αν είναι χτισμένες σωστά. Και τι σημαίνει σωστά; Οι πιο συνηθισμένες εφαρμογές της «βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής» είναι:

- Σωστός προσανατολισμός του κτιρίου, προς τον Νότο, για προστασία από τους βορινούς ανέμους και το κρύο. Έτσι έχουμε εξοικονόμηση ενέργειας τον χειμώνα.
- Σωστά ανοίγματα ώστε να έχουμε σκιά το καλοκαίρι και ήλιο τον χειμώνα.
- Πολύ καλή μόνωση σε τοίχους και στέγη
- Αξιοποίηση ηλιακής ενέργειας ή και γεωθερμίας για την ψύξη και θέρμανση του σπιτιού
- Αξιοποίηση του νερού της βροχής
- Φύτευση κατάλληλων φυτών, φυλλοβόλα στη βορινή πλευρά (για να πέφτουν τα φύλλα το χειμώνα και να μην εμποδίζουν τον ήλιο να ζεσταίνει το σπίτι) και αειθαλή στη νότια.

Και στο διαμέρισμα που ζούμε, οι περισσότεροι, τι μπορούμε να κάνουμε για να μειώσουμε το οικολογικό αποτύπωμα; Πολλά. Διορθώνουμε τις βρύσες που στάζουνε, βελτιώνουμε τη μόνωση, δεν ανοίγουμε air condition με παράθυρα ανοιχτά, ρυθμίζουμε το καλοριφέρ σε μια λογική θερμοκρασία, δε χρειάζεται να σκάμε στο σπίτι το χειμώνα, κάνουμε ανακύκλωση κλπ.

Είναι σημαντικό όμως να ξανασκεφτούμε τι είδους σπίτι (και ζωή) ονειρευόμαστε. Δε χρειαζόμαστε περιττές πολυτέλειες που στοιχίζουν, τελικά, τόσο στην τσέπη μας όσο και στον πλανήτη. Οι παλιοί το έλεγαν ωραία: «Σπίτι όσο χωρείς, θέα όσο θωρείς.»

Σκέψου λοιπόν το ιδανικό σπίτι για σένα και τη Γη, με το ελάχιστο οικολογικό αποτύπωμα και το μέγιστο ψυχολογικό αποτύπωμα χαράς για σένα και κατασκεύασε μια μακέτα. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις αλουμινόχαρτο, για να φτιάξεις φωτοβολταϊκά, σπирτόκουτα για να φτιάξεις δεξαμενές συλλογής βρόχινου νερού και κεσεδάκια για να φτιάξεις κάδους ανακύκλωσης και κομποστοποίησης.

Φυσικά κι ένα δεντρόσπιτο είναι μια ωραία λύση!

Καλά μαστορέματα!

Αν θέλετε, μπορείτε να καλέσετε το WWF Ελλάς στο σχολείο σας για ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με θέμα την Κατοικία και το Σχολείο. (τηλ. 210 33 14 893, e.svoronou@wwf.gr)